

8

augustus

9

september 2023

DOOPS GEZIND HAARLEM

nú in fotogalerie
De Gang:
Anke van der Meer

DE
GANG

van de redactie

Welkom!

We zijn voortdurend op zoek naar de antwoorden op de vragen waarom we naar de kerk komen en hoe we een levendige kerk kunnen blijven. Bij het afscheid van Sybout van der Meer als voorzitter van de Dienende Kerkenraad sprak hij in dat kader een mooi welkom uit, dat in het april-mei-nummer van dit magazine op bladzijde 2 werd afgedrukt. Dat welkom geeft die antwoorden!

Ellendige omstandigheden, de taalbarrière, lange tijd afwezig zijn geweest, je voorkeuren en je jeugdigheid: allemaal geen probleem. Natuurlijk ben je welkom! Dit najaar gaan we de historische Poort in de Frankestraat, naar de Slachtplaats weer in gebruik nemen. Daardoor worden bezoekers verwelkomd met een soort tijdreis.

Levend erfgoed, daar gaat het om.

DE
G
A
N
G

15 juli – 8 oktober 2023

Anke van der Meer

As long
as we
just live

door Frans van Deijl

De Haarlemse fotograaf Anke van der Meer (1972) exposeert vanaf 15 juli in fotogalerie De Gang in Haarlem, met foto's over Oekraïense vluchtelingen die sinds de oorlog in onze omgeving verblijven.

Hoe kwam je op het idee om deze vluchtelingen te volgen en te fotograferen?

'Voordat de Oekraïners kwamen, hield ik me al bezig met vluchtelingen uit Syrië en Afghanistan, dus kennelijk hebben deze verhalen mijn belangstelling. Tsja, waar komt dat vandaan? Op m'n vijftienvijftigste werkte ik met mijn man Bert in Afrika voor een ngo. Het was daar dat ik besepte dat ik als Westerse toch in een tamelijke luxe, bevoorrechte positie verkeerde. Het lot van vluchtelingen spreekt me in het bijzonder aan, omdat wat hen overkomt ons eigenlijk net zo goed kan gebeuren. Kijk naar de huidige situatie in dit deel van Europa, waar een oorlog woedt die we na Joegoslavië in het midden van de jaren negentig toch eigenlijk voor

onmogelijk hielden. En niemand weet hoe het gaat aflopen. Een ander punt is, dat ik ook gewoon nieuwsgierig ben naar de doorgaans heel bijzondere verhalen van die mensen.

Deze drie Oekraïense vluchtelingen werden met hun gezinnen opgevangen in de leegstaande pastorie van Doopsgezind Haarlem en verbleven daar negen maanden. Daarna verhuisden zij onder andere naar zogeheten containerwoningen in Heemstede. Al die tijd heb ik de drie vriendinnen gevolgd.'

Wat wil jij ons met je foto's laten zien wat wij niet al eerder hebben gezien in de talkshows op tv, of in de krant?
'Dankzij een subsidie van het Haarlems Mediafonds kon ik de vluchtelingen in kwestie een jaar lang volgen, thuis,

in hun vrije tijd of op hun werk. Daardoor creëer je niet alleen een band met elkaar, maar het zorgt er ook voor dat jouw aanwezigheid als fotograaf op den duur niet meer opvalt. Mensen hebben de neiging om te poseren als ze een camera zien. Op deze manier gebeurde dat steeds minder, waardoor ik hen via mijn camera kon zien op momenten dat ze volkomen zichzelf waren. Ik denk dat je dan mooiere foto's krijgt, meer naturel.'

Voelde je je nooit een indringer in hun toch al ongemakkelijke leven?

'Soms wel ja, maar aan de andere kant waren ze ook heel trots dat ze met hun foto's en bijgaande verhalen, die ik had geschreven, in het *Haarlems Dagblad* stonden. Maar een indringer ben je al gauw natuurlijk, al noem ik mezelf liever een waarnemer.'

Heb je ook wel eens iets niet gefotografeerd terwijl die situatie een prachtige foto had opgeleverd?

'Ja, een keer begon Tatjana, een van de vrouwen, te huilen toen ze het over haar ouders kreeg die in Oekraïne zijn achtergebleven. Dat was een prachtig beeld, maar op dat moment voelde het niet goed om dat vast te leggen. Achteraf was dat wel jammer, maar het was aan het begin van onze samenwerking, dus ik wilde niet meteen te brutaal te werk gaan.'

Dacht je wel eens: ik maak mooie foto's van andermans ellende?

'Dat kan zijn, maar zij willen ons ook

'je kan over van alles en nog wat iets vinden (...), maar je kunt ook gewoon iets doen (...)'

laten zien hoe het is om te moeten vluchten, hoe het is om hier een nieuw bestaan op te bouwen, hoe het is om via de app beelden te zien van het thuisfront, van een buurman die dood in de portiek ligt, van een flat die aan puin is geschoten. Ze willen ons hun verhaal laten zien, ons verduidelijken waarom ze hier zijn en dat dat anno 2023 dus nog steeds kan gebeuren in Europa. Ik fungeer als een soort doorgeefluik.'

Zit daar ook een vleugje zendingsdrang bij? Je blijft per slot van rekening een dochter van een dominee.

'Ha ha, geen zendingsdrang, maar ik heb heel erg van mijn ouders meegekregen dat je over van alles en nog wat iets kan vinden en zeggen en oordelen, maar je kunt ook gewoon iets doen, iets ondernemen, handen uit de mouwen steken. Niet voor

jezelf, maar voor de ander, al moet je die boodschap ook weer niet al te zeer benadrukken want dan wordt het al gauw zo'n zieligdoenerij. Daar zit niemand op te wachten, zeker de vluchtelingen niet.'

Hoe zou jij je stijl als fotograaf beschrijven?

'Die is intuïtief en associatief. Ik laat het gebeuren en kijk wat zich aandient. Het terloopse vastleggen, het achteloze, daar hou ik van. Dat is een beetje zoals het in het leven gaat. Je kunt heel weinig plannen. Het loopt zoals het loopt, en volgens mij kun je dat maar beter omarmen dan je ertegen verzetten of er boos om worden. Er is een foto van een van de kinderen, die mij wat dat betreft zeer aanspreekt. Vanuit mijn ooghoeken zag ik hem met zijn benen in de lucht. Gelukkig kon ik dat vastleggen.'

Want wat zeiden die benen jou dan?

‘Daar sprak zorgeloosheid uit, de zorgeloosheid die je elk kind gunt. De veerkracht. Vergeet niet dat ik die jongen fotografeerde op het moment dat net zijn karateleraar in de oorlog was gesneuveld. Ja, dat is wel mijn favoriete foto geworden.’

Kun je het gevoel beschrijven dat je krijgt als je de juiste foto hebt gemaakt, die ene die alles vertelt, die je raakt tot in je ziel?

‘Ja, dat is een gevoel alsof je het winnende doelpunt maakt, al ben ik geen voetballer. Euforie, dat is het, en die is met weinig te vergelijken.’

fotogalerie **De Gang**

Aan het einde van ons gesprek, toont Anke me de foto's die nu nog op ansichtkaartmodel zijn afgedrukt, maar die op de expositie enkele maatjes groter zullen uitvallen. ‘Het idee is dat ze in een lange lijn komen te hangen in de galerie. Fotograaf Jeroen Toirkens is gast-conservator van de tentoonstelling en heeft op die manier de verhaallijn aangebracht Hij heeft de foto's een onontbeerlijke context gegeven, waardoor ze naar mijn smaak nog beter tot hun recht komen.’ •

Meer horen? Kom dan op 18 augustus naar de Tafel van Veel in De Gang. Tussen de gangen van een maaltijd van De Wereld van Jansje, vertelt Anke over de foto's. Op 13 september wordt een lezing georganiseerd over een thema passend bij de tentoonstelling. Meer info op de website en social media van De Gang.

column

onder de loep

Joep Stassen

In beweging komen is een heilige daad. Ik las het in het boekje *Heilige onrust* van Frits de Lange. Het gaat over pelgrimage in onze tijd. Enorm populair, iedereen lijkt wel naar Santiago de Compostella te lopen. Op zoek naar zichzelf, om de batterij op te laden of om antwoorden te vinden op levensvragen.

Volgens Frits zijn ze religieus bezig. In essentie is religie fysieke praktijk, gedrag, handeling en ritueel. Het idee dat godsdienst zich in het hoofd afspeelt is een moderne misvatting – met dank aan het protestantisme. Ik denk er over na terwijl ik een wandeling maak door de duinen. Het is zondag en ik had ook in de kerk kunnen zitten. Maar ik ben zo dus ook goed bezig, of in ieder geval religieus. Ik zet de ene voet voor de andere. Een heilig lopen. Om dat religieuze tintje mee te krijgen, helpt het wanneer ik niet zou weten waarheen ik ga, zoals bijvoorbeeld

Abraham dat deed. De bijbel is natuurlijk heel erg van het nomadenbestaan, van het wegtrekken uit en het gaan naar. En maar zien wat er van komt. Ik loop hier een bekend rondje. Zo meteen naar rechts en dan na 500 meter weer rechts en dan kom ik uit bij het dennenbos. Enzovoort. Over een uur ben ik weer terug op de parkeerplaats.

In het dennenbos kom ik een wandelaar tegen. Een vrouw van in de dertig, bergschoenen aan en een kaart bij de hand. Ze staat stil en kijkt naar een punt. Dat is er een! denk ik meteen. Nu moet ik mij heilig gedragen en gast-vrijheid aanbieden. Ik ben hier immers thuis, zij moet de pelgrim zijn, misschien dorstig en hongerig op zoek naar een plek om te rusten.

Als ik dichterbij ben, zie ik in een doorzichtige plastic zak die aan haar rugzak bungelt dat ze genoeg eten voor een week heeft. In haar mondhoek steekt een slangetje dat in de rugzak verdwijnt: met de dorst zal het ook meevallen. Het punt waarnaar ze kijkt zal waarschijnlijk de rustplek worden want ze doet de rugzak af en begint aan het touwtje om de matras te peuteren.

‘Sjalom’, zeg ik, nog steeds in een heilige bui. Ze kijkt niet op. ‘Hello’, probeer ik nog eens wanneer ik haar passeer. Geen reactie. In haar oren steken witte draadloze oordopjes. Ongehoord en ongezien zet ik mijn tocht voort. •

poëzie is een daad...

Zwemmen is losbandig slapen in spartelend water, Is liefhebben met nog elke bruikbare porie, Is eindeloos vrij zijn en inwendig zegevieren.

Want in het water adem ik water, in het water Word ik een schepper die zijn schepping omhelst, En in het water kan men nooit geheel alleen zijn En toch nog eenzaam blijven.

Paul Snoek (1933-1981)

in: *Overweldigend. Leven met wat je niet in de hand hebt*, Frits de Lange, uitgeverij ten Have, 2023

door **Lieuwe Koopmans**

Sinds enige dagen zwem ik weer in het prachtige zwembad De Houtvaart. Ik hou van het water; het zwembad, het Wed. Alhoewel ik de zee ook altijd een overweldigende ervaring vind. De grootsheid, de onvoorspelbaarheid, de stromingen, de getijden, de golven. Machtig, opwindend, maar ook beangstigend.

In zijn nieuwe boek schrijft Frits de Lange een essay over het werk van de Franse filosoof Gilles Deleuze. Dit gedicht maakt onderdeel uit van dit essay. Zowel het gedicht als de verdere tekst raakte mij. Gilles Deleuze schrijft over de mens als een speelbal van gebeurtenissen, waar hij/zij zich steeds weer mee moet verhouden. Het gaat in

het leven niet over zoeken naar je bestemming of zelfontplooiing. In essentie gaat het er over je eigen kracht te vinden en je te leren verhouden met de krachten om je heen. Hierin gebruikt hij het water als metafoor. Je hebt er geen macht over. Je voegt je er in. Je levert je er aan over. Je hebt het lief met elke porie. Het water is er, als het leven, altijd. Je kunt je er eenzaam in voelen, maar je bent nooit alleen. Ik vind het een heel fysieke ervaring. De vraag is dan uiteindelijk niet of ik het goede leven heb geleefd. Dan lijkt het alsof ik het leven kan sturen. De ultieme vraag wordt of ik het waard ben geweest wat er in mijn leven gebeurde.

Zwemmen in het Houtvaartbad wordt zo toch net even anders. •

Taalmaatjes

door **Jet van Vrede & Anke van der Meer**

Nieuwkomers met een verblijfsstatus kunnen hulp van vrijwilligers krijgen bij het verplichte inburgeren. Bij ons in de regio wordt die hulp (aan volwassenen) de afgelopen tien jaar geboden door de Stichting Taalcoaches Zuid-Kennemerland.

De stichting werkt in de gemeenten Haarlem en Heemstede en in de dorpen Bennebroek en Vogelenzang. De nieuwkomer zit op een taalschool en heeft drie jaar de tijd om de inburgeringsexamens te halen. Analfabeten moeten hard knokken om certificaten te halen. Nieuwkomers die willen studeren of hun diploma willen laten erkennen moeten ook hard knokken, om aan hoge eisen te voldoen. De vrijwilliger kan echt verschil maken!

Clara Wittop Koning

Ik was 10 jaar actief bij Vluchtelingenwerk als maatschappelijk begeleider. Daar ben ik mee gestopt omdat ik over de rooie raakte van de onmenselijke dingen die ambtenaren deden. Toen zei iemand tegen me dat ze iets met vluchtelingen en taal zou willen. Ik kende een stel Oeigoeren uit mijn tijd bij Vluchtelingenwerk en heb ze aan elkaar gelinkt. Binnen de kortste keren waren er meer mensen die gelinkt wilden worden aan vluchtelingen om ze Nederlands te leren. Zo is *Taalcoaches Zuid-Kennemerland* ontstaan.

Inmiddels hebben we bijna 400 taalcoaches die minimaal een uur in de week afspreken met hun taalmaatje. Ons succes is dat we heel erg zorgvuldig zijn. Ik doe een uitgebreid intakegesprek met een mogelijke taalcoach en probeer daarna een goede match te maken.

De vrijwilligers koesteren we. We organiseren workshops voor verdieping, maar ook borrels zodat de taalcoaches elkaar leren kennen en ervaringen kunnen uitwisselen. Taalcoaches hebben namelijk ook een signalerende functie. Een van de taalcoaches belde dat er bij het gezin waar zij kwam een jonge

Clara

vrouw woonde die doof was. We hebben contact gelegd met het VU-ziekenhuis en die hebben de vrouw geholpen waardoor haar aandoening is genezen en ze weer kan horen en naar school durft.

Maar we doen meer als stichting. Ik heb bijvoorbeeld Ikea binnengehaald als stageplek voor statushouders. Als je werkt en onder de mensen bent, leer je de taal ook. Ik geniet er echt van als een statushouder door ons toedoen een baan vindt. Maar de taal blijft altijd een uitdaging, want als iemand een baan vindt op hbo of universitair niveau, dan verandert het

Joep

vocabulaire mee. Dus we blijven helpen als mensen dat willen.

Joep Stassen

Ik ben taalcoach van Rauf uit Turkmenistan. Voor mij is taalmaatje zijn een paardenmiddel tegen egoïsme en egocentrisme. Het haalt me uit mijn bubbel en maakt me wereldwijd. Als genegeerd worden het ergste is wat een mens kan overkomen, dan is het beste: gezien en gehoord worden. Dat zie ik dan ook als mijn taak. Aandacht en erkenning: de mens bloeit er van op en komt tot leven. Wat het de taalcoach zelf brengt? Precies hetzelfde!

Beatrijs

Beatrijs Korevaar

Anderhalf jaar geleden vroeg een buurvrouw mij waarom ik eigenlijk nog geen taalcoach was. Blijkbaar had ik een 'zwak' moment want ik zei toe. Ik had wel noten op mijn zang, zo wilde ik iemand die secuur is met de tijd en geen laatkomer. Nu ben ik taalmaatje van Khayala uit Azerbeidjan. Ze heeft hier geen familie, dus voor haar ben ik tante Beatrijs. We doen de taallessen bij haar thuis, maar we appen tussendoor ook nog veel. We kunnen het goed met elkaar vinden. •

- inburgeren.nl
- taalcoacheszuidkennemerland.nl
- uaf.nl/ondersteuning/inburgering

op z'n plaats

In de lessen Nederlands leert je taalmaatje dat elk woord een eigen plek in de zin heeft. Er zijn altijd uitzonderingen.

Alleen hij zei dat hij van haar hield. Hij *alleen* zei dat hij van haar hield. Hij zei *alleen* dat hij van haar hield. Hij zei dat *alleen* hij van haar hield. Hij zei dat hij *alleen* van haar hield. Hij zei dat hij van *alleen* haar hield. Hij zei dat hij van haar *alleen* hield. Hij zei dat hij van haar hield, *alleen*...

Stichting Taalcoaches Zuid-Kennemerland heeft nog steeds veel taalcoaches nodig. Wil je meer weten? Kijk op taalcoacheszuidkennemerland.nl

Zomer 2023

We gaan er weer een mooie zomer van maken. Met lezingen, theater, film een gezellig uitstapje en een heerlijk slotdiner. Het eten wordt verzorgd door De Wereld van Jansje. Iedereen is van harte uitgenodigd om mee te doen aan een of meer programma-onderdelen. Voel je welkom om ook je (buur)vrouw, man of kind mee te vragen.

filmmiddag

26 juli – *Demain tout commence*

(Nederlands ondertiteld)

Samuel (Omar Sy) leidt een zorgeloos leven aan de zonnige zuidkust van Frankrijk met veel feest en weinig verantwoordelijkheden. Tot Kristin (Clémence Poésy), een van zijn vroegere veroveringen, langskomt en vertelt dat hij de vader is van haar paar maanden oude baby Gloria.

Aanvang 14.00 uur, toegang gratis, Frankestraat 24, Haarlem. Opgeven bij Janneke Kanbier: ikanbier@kpnmail.nl of 06 53 72 76 57

lunchlezing

2 augustus – *Vrouwen: de tweede macht in Haarlemse Doopsgezinde gemeenten* – door Rineke Verheus

In deze lezing besteed Rineke in grote stappen aandacht aan de geschiedenis van Doopsgezinde vrouwen die nog niet zo in beeld zijn gekomen, rijk en arm. Hoe komen wij hun levens op het spoor? Wat was hun positie in de gemeenten? Ontleenden zij die alleen aan die van hun echtgenoten of vaders, of konden zij ook zelfstandig opereren?

Aanvang 14.00 uur, toegang gratis, Frankestraat 24, Haarlem. Opgeven bij Janneke Kanbier: ikanbier@kpnmail.nl of 06 53 72 76 57

theater

9 augustus – *Ontmoeting met gevolgen*

Het toneelstuk gaat over twee vrouwen. De ene vrouw heet Geertruydt Jansdochter Hoyer. Zij leeft in de eerste jaren van de Reformatie, de periode waarin veel

mensen de (katholieke) kerk van Rome verlaten, zo rond het jaar 1550. Zij is de vrouw van de Nederlandse reformator Menno Simons.

De andere vrouw – een verre achter -, achter -, achterkleindochter van Geertruydt – heet Geerte de Vries. Zij is op dit moment voorganger in een doopsgezinde gemeente en neemt hiervan afscheid na haar werkzame leven. Ook zij leeft in een tijd waarin mensen de kerk de rug toekeren en heeft te maken met een krimpende geloofsgemeenschap.

Aanvang 14.30 uur, toegang € 10,-, Frankestraat 24, Haarlem. Opgeven bij Janneke Kanbier: ikanbier@kpnmail.nl of 06 53 72 76 57

lezing

16 augustus – *As long as we just live*

De lezing sluit aan bij de gelijknamige expositie in fotogalerie De Gang. Drie Oekraïense vriendinnen zijn met hun gezinnen naar Nederland gevlucht. Fotograaf Anke van der Meer volgt ze vanaf het moment dat ze in de oude pastorie van Doopsgezind Haarlem hun tijdelijk onderkomen vinden tot nu. Het is een indrukwekkende fotoserie die het leven van de vluchtelingen verbeeldt. Anke vertelt over de foto's en het leven van de vrouwen (zie ook p. 3-6 van dit magazine).

Aanvang 14.00 uur, toegang gratis. Let op: ingang fotogalerie De Gang, Grote Houtstraat 43 (naast De Wereld van Jansje). Opgeven bij Janneke Kanbier: ikanbier@kpnmail.nl of 06 53 72 76 57

uitstapje

23 augustus – *Een hele dag uit naar De Rijk*

Met privéauto's rijden we naar De Rijk waar we het Raadhuis en Houten Huis bezichtigen. Daarna een anderhalf uur durende boottocht rond de Eilandspolder. Museumjaarkaart graag meenemen evenals een eigen lunchpakket.

Verzamelen om 10.00 uur bij de Mennokapel, Indische straat 190, kosten € 20,-
Opgeven uiterlijk 8 augustus bij Janneke Kanbier: ikanbier@kpnmail.nl of 06 53 72 76 57

diner

30 augustus – *Drie gangen diner*

De medewerkers van De Wereld van Jansje verzorgen voor ons een heerlijk diner. •

Aanvang (deur open) 18.00 uur, aanvang 18.30 uur. Frankestraat 24, kosten € 20,-
Opgeven uiterlijk 22 augustus bij Janneke Kanbier: ikanbier@kpnmail.nl of 06 53 72 76 57

De Poort gaat open...

Vanaf zondag 10 september heeft het kerkgebouw in het centrum een nieuwe ingang: *De Poort*.

door **Johan Tempelaar**

Of nu ja, nieuw... Eigenlijk zit De Poort er al, alleen wordt deze voortaan ook opengesteld.

De Poort zit aan de Frankestraat, tussen de nummers 18 en 20, en voert de bezoeker onze kerk in. Dit via een 'historische corridor' waarin vijf personen worden uitgelicht, die allemaal symbool staan voor een tijdsperiode in de doopsgezinde geschiedenis in

Haarlem. Zoals Jansje van Goor en Pieter Teyler. Mensen in en om onze gemeente stonden (foto)model voor deze figuren. Terwijl weer anderen hun stem leenden, zodat bezoekers het verhaal dat bij deze figuren geschreven staat na het scannen van een qr-code kunnen beluisteren.

Het idee van De Poort is dat er een doorlopende verbinding ontstaat van

de Frankestraat tot en met de Grote Houtstraat, waarbij de bezoeker van 'verleden' richting 'toekomst' loopt. Al kan andersom natuurlijk ook. •

De Poort wordt op zondagmiddag 10 september na de kerkdienst geopend. Joep Stassen treedt op als ceremoniemeester.

Foto's: Caroline Sikkenk | Photoline

in memoriam

Ruth M.M. Hoogewoud-Verschoor

In 2007 nam Ruth Hoogewoud afscheid van onze gemeente als predikant. Vanaf 1994 had ze in ons midden gewerkt. Na afloop van die bijzondere dienst werd een vrolijke groepsfoto gemaakt: Ruth als een moeder temidden van de hele gemeente. Ik zie haar nóg staan. Die foto symboliseert de centrale rol die ze jarenlang vervulde.

Ruth Hoogewoud was een zorgvuldige en waar nodig duidelijke pastor voor gemeenteleden en anderen, binnen de kerkenraad en in gespreksgroepen. Als voorzitter van de Stichting Ziekenverpleging sloeg dat fonds nieuwe wegen in. Ze was ook leraar, in de zorgvuldige preken die ze in onze Vermaning hield, toegelicht met een mooi gekozen gedicht; preken en gedichten om te onthouden.

Met haar man Frits Hoogewoud en hun kinderen woonde ze een aantal jaren in Israël. De intense liefde voor dat land en voor het jodendom, alsmede de vriendschap met vele joden daar en hier tekenden haar verdere leven. We maakten als gemeente onder haar leiding een onvergetelijke reis naar Israël. Later schreef ze een doordachte geschiedenis van onze gemeente gedurende de oorlogsjaren. Van 1989 tot 2001 was Ruth een zeer gewaardeerde docente catechetiek aan het Seminarium in Amsterdam. Ze leidde gepassioneerd bijbelcursussen in onze gemeente en daarbuiten. Haar jaren van ziekte droeg ze zonder klagen en met velen hield ze contact. Geen wonder, dat honderden op 19 juni aanwezig waren bij de liefdevolle afscheidsdienst van haar leven. Nog één keer in het midden van familie, vrienden en onze gemeente, omringd door een bloemenzee.

We bidden voor haar man Frits, hun kinderen, kleinkinderen en verdere familie. Dat ze in de komende tijd getroost en bemoedigd worden. Ook wij zullen haar enorm missen, als zuster van onze geloofsgemeenschap en als vriendin. •

Alle Hoekema

verhaal | taal

Bart Stobbelaar

de ene mens wel, de andere niet? of toch wel...
(bij Genesis 4)

Het offer van Abel wordt door de Eeuwige gezien, dat van Kaïn niet. De woede slaat toe en maakt blind, of juist niet, want met voorbedachten rade leidt Kaïn zijn broer het veld in en doodt hem. Ben ik mijn broeders hoeder?! Hoe zit dat met de mens, gaat het om competitie, moeten de onderlinge verhoudingen vastgelegd worden, is de één meer dan de ander? Abel is de jongste van de twee, veehoeder, zonder vaste verblijfplaats, Kaïn de oudste, landbouwer, met een vaste stek. Kaïn brengt een offer, geeft, prima, niets mis mee, of...? Abel, vergeefsheid betekent zijn naam, ook Abel offert, ook hij geeft. De vraag rijst, is het geven van beiden van eenzelfde kwaliteit, of is er verschil in de gave? Nee, geen verschil in de gave, Abel geeft weliswaar van het vee en Kaïn geeft van het land, d.w.z. ieder geeft vanuit de eigen mogelijkheden en situatie. Het verschil ligt echter wel in de verwachting van degene die geeft.

Misschien kun je het zo lezen, Abel symboliseert in zijn geven de goede, misschien wel ideale mens, de mens die zichzelf geeft. Maar kan die mens wel bestaan? Nee dus. Hij wordt gedood door Kain. Kan Kaïn dan wel bestaan, als boosdoener, moordenaar? Eigenlijk niet, maar hij is er, en misschien symboliseert hij juist de normale, niet-goede mens. Moet ook hij dood? Nee, hij wordt zelfs beschermd door een bijzonder teken, opdat men hem niet doden zal. Hier schuilt én realiteitszin in door én een les. Kaïn groeit uit tot een menigte van volken. De niet-ideale mens bestaat gewoon, daar kun je niet omheen. Maar ook een les, vergeldt geen kwaad met kwaad. De ánder is er altijd, dat is de werkelijkheid voor eenieder. Het gaat erom hoe je met de ander omgaat, ondanks het anders-zijn, je bent je broeders hoeder toch? En dan wordt een derde zoon geboren, Set. Hij vervangt de niet bestaانبare goede mens Abel. De geslachtslijn van Set loopt vervolgens door via Noach tot David, tot dé mens.

Ooit bij de schepping van de mens riep de Eeuwige, 'zie het is goed, zeer goed'. Wordt het nu ideaal? De ene mens wel, de andere niet? of toch wel... zeker, je bent het zelf! •

Terug op het oude nest

door Gabe Hoekema

Sinds anderhalf jaar woon ik weer in Haarlem, de stad die ik in 1962 verlaten had om te studeren in Amsterdam en als predikant te werken in Friesland en in Aalsmeer. Terug in de gemeente waar ik in 1963 gedoopt ben door mijn vader.

Wat is er over van dat nest?

De gemeente is kleiner geworden, zoals overal in doopsgezind Nederland. Klein genoeg om ook in de Grote Vermaning in een kring te zitten. De grote kansel staat leeg op ons neer te kijken. De verkondiging is niet over de hoofden heen, maar rechtstreeks en raakt ons meer. We zijn drie liedboeken verder. We horen verschillende talen, Spaans, Engels, Nederlands en soms een woordje Fries.

Als je dan terug bent dan is er 60 jaar verstreken. Er is dan heel wat gebeurd. De gemeente is veranderd, ik ben veranderd, ons geloofsleven is anders, misschien wel rijker en zeker minder vanzelfsprekend. Spreken over God vraagt taal, andere taal. Lieder en vragen een ander ritme. De formele gang van zaken is losser geworden. De elite zo goed als verdwenen en zeker het elitair gevoel. Maar ik denk dat we net als toen maar heel aarzelend antwoord geven op de vraag: wat geloof je? Wat geloofde ik toen?

Wat geloof ik? Waar heb ik het al die jaren over gehad in mijn preken, in bijbelcursussen, catechese? Het zal best over vrede zijn gegaan, maar heb je daar God voor nodig?

Op een afstand ja, daar heb je God voor nodig, zoals die zich laat kennen in mensen en zeker ook in de mensen die de bijbel hebben geschreven. God, achter woorden, God, achter daden, God, achter mensen.

wat geloof je? wat geloofde ik toen?

Als er iemand is geweest die niet los kwam van zijn God, dan is het Menno wel. Menno Simons bedoel ik. Maar ook altijd in de combinatie met: het woord van God, de wil van God, de gerechtigheid van God, de barmhartigheid van God, de genade van God, de liefde van God, om maar iets te noemen.

Zo probeer ik in de kerk te zitten, luisterend naar woorden, God? Kijkend naar de zusters en broeders, God? Ik kijk naar een grote tafel, die twee maal per jaar gebruikt wordt voor het Avondmaal en verder een gewone, wel bijzondere tafel is. Maar het is niet de keukentafel, waar tegenwoordig de belangrijke (geloofs)gesprekken plaats vinden.

Terug op het nest. Het doet me goed. •

kerkdiensten

zondag 16 juli
Kleine Vermaning Alle en Gabe Hoekema

zondag 23 juli
Grote Vermaning Nick Evers

zondag 30 juli
Grote Vermaning Wim Grimme

zondag 6 aug
Kleine Vermaning Jaap Brüsewitz

zondag 13 aug
Grote Vermaning kerkenraad samen met cantorij

zondag 20 aug
Kleine Vermaning Bart Stobbelaar

aanvang 10.30 uur, tenzij anders vermeld

zondag 27 aug
Grote Vermaning Jan Marten de Vries

zondag 3 sept
Kleine Vermaning Alex Noord

zondag 10 sept – startzondag
Grote Vermaning Daniel Serrano-Bernal
This service will be held in Dutch and English

zondag 17 sept
Kleine Vermaning Wim Grimme

zondag 24 sept
Grote Vermaning Alex Noord en Sabine Ducroo
dienst met de kleine kerken

zondag 1 oktober
Kleine Vermaning Alex Noord

zondag 8 oktober
Grote Vermaning Daniel Serrano-Bernal
This service will be held in Dutch and English

adressen
Grote Vermaning
Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem
Kleine Vermaning
Postlaan 16, 2101 VE Heemstede

De diensten zijn te volgen via zoom.
Log in meeting id: 933 7096 3269
passcode: 745563. Graag video uitzetten als je de dienst volgt.

Zie ook doopsgezindhaarlem.nl

door Jet van Vrede

Ben ik welkom?

Eric Sin kwam op zijn 37e naar Doopsgezind Haarlem voor een stage, in het kader van zijn master studie aan het Doopsgezind Seminarium. Om bij ons te leren. Wij kunnen ook veel van hem leren.

Als voorbereiding op het interview had ik Eric gevraagd wat zijn ervaring is met het *Welkom bij Doopsgezind Haarlem*, dat op bladzijde 2 van het april-meinummer afgedrukt staat. Omdat Eric voornamelijk Kantonees en Engels spreekt had ik hem de versie uit de kathedraal van Coventry gestuurd.

Zijn antwoord was een lang verhaal over het zoeken naar een plek op aarde waar je voelt dat je welkom bent en waar je je talenten kunt benutten en een verschil kunt maken. Eric komt uit Hong Kong. Zijn familie is luthers. Een jaar na de overdracht van Hong Kong aan de Volksrepubliek China werd hij op 13 jarige leeftijd

voor vijf jaar naar een Engelse kostschool gestuurd. Daar realiseerde hij zich dat hij homo is. Maar de sfeer tussen de jongens was zo homofoob dat hij zijn voorkeur voor zichzelf hield.

Terug in Hong Kong, bij zijn conservatieve lutherse kerk heeft hij zich eerst een tijd verzet tegen zijn voorkeur. Op zijn 18e is hij bevestigd in die kerk. Hij ging muziek studeren, cello en piano, haalde zijn bachelor en ging ook een tijd niet naar de homovijandige

(...) zoeken naar een plek op aarde waar je voelt dat je welkom bent (...)

kerk uit zijn jeugd. Aan zijn worsteling met het geloof kwam een eind toen hij bij het kerkgenootschap *Blessed Minority Christian Fellowship* de bevestiging vond dat je tegelijkertijd zowel gelovig als homo kunt zijn.

queer theologie

Vervolgens is hij theologie gaan studeren, *Master of Divinity*. Daar maakte hij kennis met queer theologie en christelijke seksuele ethiek. De studie was gebaseerd op de balans van theologie, de geschriften, persoonlijke ervaringen en christelijke tradities. Voor zijn eerste stage was hij twee maanden bij de LHBTIQ-kerk Metropolitan Community Church of New York. Een van de pastors is een Maleisische Chinees die de situatie in Hong Kong (her)kende. Eric raakte bij de MCC NY eindelijk helemaal op zijn gemak met zijn voorkeur en voelde zich niet meer buitengesloten. Hij voelde zich zó sterk dat hij een tatoeage op zijn onderarm heeft laten zetten.

Voor zijn tweede stage was hij in Hong Kong bij de (seculiere) NGO Midnight Blue, die opkomt voor de rechten van mannelijke en transgender sekswerkers. Na zijn studie heeft hij 4 en een half jaar bij die NGO gewerkt met gemarginaliseerde groepen die problemen hadden met o.a. taal, immigratie, mensenrechten en juridische kwesties. Maar het werk veranderde. Eric nam ontslag en werkte als cello docent. Hij raakte betrokken bij dierenrechten, dierenwelzijn en sociale kwesties, werd veganist. Totdat door de pandemie en de National Security Act het leven in Hong Kong zo verstikkend werd dat hij besloot te vertrekken naar een land met vrijheid van meningsuiting.

Doopsgezind Seminarium

Hij vond het Amsterdam Centre for Religion and Peace & Justice studies. Dat biedt in samenwerking met het Doopsgezind Seminarium aan de Vrije Universiteit Amsterdam verschillende universitaire studieonderdelen aan.

Eric koos voor de specialisatie 'Peace, Trauma and Religion' en werd omringd door doopsgezinden. Hij leerde de doopsgezinden kennen als een vredesgemeenschap met een belangrijke stem in de wereld. Om te vervolgen dat de theologie van de doopsgezinden veel impact kan hebben in de wereld, maar dat te weinig mensen ervan weten. Als een geloof dat positief staat ten aanzien van homoseksualiteit en waar hij ook welkom is als migrant. Zijn thesis is een verkenning van queer theologie, om te helpen daadwerkelijk in gesprek te gaan over seksualiteit en het christelijke geloof.

Na zijn master wil Eric een visum aanvragen om nog een jaar te kunnen blijven. Om te kunnen werken en de mogelijkheid te onderzoeken om een PhD te doen over hoe je queer theologie kunt combineren met ecologie.

waarom kom je naar de kerk?

Over mijn vraag hoe wij ons gastvrij kunnen opstellen naar migranten en expats hoeft hij niet lang na te denken: tijdens de diensten meer elementen in het Engels, een meer moderne muziekkeuze maar wel met religieuze inhoud, de relevantie van de kerk aantonen (waarom kom je naar de kerk?) en het christelijk geloof betrekken bij het oplossen van problemen. Om te eindigen met de waarneming dat de nadruk die doopsgezinden leggen op eenvoudig leven een mooie tegenhanger is van het doorgeschoten kapitalisme. En dat de doperse alternatieve manier van leven verbonden is met het leven van Christus. •

- doopsgezinden.nl/seminarium
- mccny.org
- nswp.org

Eric's eerste tatoeage is een afbeelding van een houten kruis. Zijn ouders geloven dat tatoeages in strijd zijn met hun geloof. Eric hoopte dat een afbeelding van een kruis misschien wel hun goedkeuring zou kunnen wegdragen. De bloeiende doornen staan voor het positieve dat toch kan voortkomen uit lijden.

Sneelm@il

Sneeler van de Maand
Milou Huizing

door **Daniel Serrano-Bernal**

Het is onmogelijk om ieder nummer over alle Sneelers te praten, hoe graag we dat ook willen. Vandaar dat we iedere keer één persoon in de spotlights zetten. Deze keer is het de beurt aan **Milou Huizing**, een veelzijdige Sneeler die elke vrijdag komt dansen, zingen, genieten met de andere kinderen, en interessant genoeg, heel graag de keuken schoonmaakt tijdens de corvee. Ze zegt: 'Ik hou van het schoonmaken van de keuken.'

1 Hoe lang kom je al in Sneel?

Ik kom al twee jaar lang naar Sneel.

2 Wat is je favoriete dag van de week en waarom?

Vrijdag want er is Sneel en het is de laatste dag van een zware schoolweek.

3 Vertel eens wat over je outfit?

Ik draag een vrolijk wit shirt met een leuke blauwe flairbroek.

4 Waar maak jij je zorgen over?

Ik maak me zorgen over het klimaat

omdat de jongeren van nu ook kinderen willen kunnen krijgen en die goed en gezond willen kunnen opvoeden op onze mooie aarde

5 Aan welke bekende persoon zou je een vraag willen stellen en wat zou je vragen?

Ik zou van Laura Tesoro willen weten hoe het is om een beroemde zangeres te zijn, en hoe vaak ze in de week herkend wordt en waar zij zich zorgen over maakt.

6 Wat doe jij graag voor anderen en wat doen anderen voor jou?

Ik maak anderen graag vrolijk en andere mensen helpen mij met schoolwerk.

7 Wat is je favoriete (of meest gebruikte) app en waarom?

YouTube omdat ik me dan kan vermaken, maar ook Solitaire want het is een hele leuke game en je leert ervan om stappen vooruit te denken.

8 Welk boek, film, muziek, game zou je meenemen naar een onbewoond eiland en waarom?

Het boek *Heartland*, de film *Encanto*, van muziek popmuziek, en de game Pokémon. Omdat ik deze dingen leuk vind, krijg er nooit genoeg van.

9 Heb je een advies voor de wereld?

Blijf jezelf, er zijn al zoveel anderen. En hou van jezelf, niemand anders doet dat voor je. •

één team // één taak

Een deel van het leven van Sneel is elke vrijdagavond elkaar ontmoeten op basis van acceptatie en liefde. Daarnaast zijn er onze pelgrimstochten tijdens de voorjaarsvakantie en hemelvaart. De eerste is onze pelgrimsreis en de tweede onze reis naar Giethoorn.

Bij de tweede gaan we als een grote familie vier dagen naar een eiland in Giethoorn om puzzels op te lossen, samen te werken en te genieten van het kamp. Dit jaar was het thema *Eén Team, Eén Taak*. Giethoorn is een kans om een band op te bouwen en energie op te doen.

Wij zijn als Sneel *Eén Team* en we hebben *Eén Taak* en dat is het creëren van veilige ruimtes waar iedereen geaccepteerd wordt zoals hij/zij is.

Elke vrijdag is Sneel open van 15.00 t/m 22.00 uur.

We hebben heerlijk eten en een spannend en uniek programma.

Je bent van harte welkom om te komen eten om 17.30 uur.

Als je alleen mee wil doen aan het programma, kom dan om 19.15 uur, het duurt tot 22.00 uur.

Milou Huizing (14)

uit | thuis tips

historisch perspectief

In *De vluchtelingenrepubliek – Een migratiegeschiedenis van Nederland* vertellen vijftien historici over hoe vluchtelingen Nederland tot het land hebben gemaakt dat het is. Vanaf het begin van de Tachtigjarige Oorlog in 1572, via Brabanders, joden (vanaf 1580), hugenoten, die ontsnapten uit Nederlandse slavernij, Bataven, de Belgische revolutie van 1830, de Eerste en Tweede Wereldoorlog, de kolonisatie en de Koude Oorlog tot aan de komst van de asielzoeker. Er wordt onder andere beschreven hoe de opvang eeuwen lang de verantwoordelijkheid was van de geloofsgemeenschappen waar de vluchtelingen toe behoorden, dat er zorgen waren over valse vluchtelingen en in hoeverre het vluchtelingen lukte een nieuw bestaan op te bouwen.

Met geen enkel land ontstond zo vaak onenigheid over de toelating van vreemdelingen als met Duitsland. In het hoofdstuk over nazi-Duitsland wordt beschreven hoe er in de onderhandelingen tussen de buurlanden onderscheid gemaakt werd tussen verschillende categorieën joden. Zogenaamde 'staatloze joden', zonder geld gevlucht uit Oostelijk Europa waren nergens welkom, omdat hun land niet meer bestond. Er was geen overheid meer om mee te onderhandelen. Joodse organisaties regelden de opvang en woekerden met geld. Ze maakten zich zorgen over de gevolgen van de grote vluchtelingenstroom voor de relatief gunstige positie van de in Nederland wonende en geïntegreerde joden, omdat het in Nederland sluimerende antisemitisme niet de kop mocht opsteken. Aan het eind van ieder hoofdstuk worden tips gegeven om verder te lezen.

De vluchtelingenrepubliek – Een migratiegeschiedenis van Nederland, David de Boer en Geert Janssen (red.), 2023, uitgeverij Prometheus, € 25,-
Jet van Vrede

Haarlem en slavernij

Haarlem heeft een enorme bloei doorgemaakt die te danken was aan de textielnijverheid. De keerzijde was dat de Haarlemse textiel ook een ruilmiddel was in de slavenhandel. De auteurs van het boek *Haarlemmers en de slavernij* vormen samen met vier andere vrouwen een team gidsen. Zij bieden stadswandelingen en fietstochten aan waarin locaties bezocht worden die verbonden zijn

aan de slavernij. Bij voorbeeld omdat er genetwerkt werd of omdat grootse gebouwen en landgoederen betaald werden van de inkomsten. Een militair die in Suriname bij wrede heden en moord betrokken was, kocht na zijn pensionering een huis aan de Nieuwe Gracht en trouwde met zijn eveneens oudere buurvrouw. Zij werd welgesteld door die erfenis waar bloed aan kleefde. Als gids Miriam bij de rechtbank vertelt hoe haar nog jonge oma met haar eerste baby in India ontvoerd werd en naar Suriname werd verscheept, worden de verhalen heel persoonlijk. Miriam heeft haar hele leven in de rechtbank gewerkt om als vertaler bij te dragen aan rechtvaardigheid. In de Kerklaan in Heemstede wordt stilgestaan bij de woonplaats van een abolitionist, die met een groep medestanders streed voor de afschaffing van slavernij. De wandelingen en fietstochten zijn een onderdeel van het programma *Koloniaal Haarlem 2023*. ●

sporenvanlavernijhaarlem.nl
noord-hollandsarchief.nl/nieuws/agenda
Jet van Vrede

colofon

Doopsgezind Haarlem is een tweemaandelijks uitgave van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem
redactie Anke van der Meer, Willemien Ruygrok & Jet van Vrede
druk Drukkerij Torendruk, Nijkerk
oplage 800

foto's Anke van der Meer, tenzij anders vermeld
ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeoor Haarlem
Het volgende nummer verschijnt op 30 sept. Kopij uiterlijk 24 aug. zenden aan redactie@doopsgezindhaarlem.nl of Doopsgezind Haarlem, Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem, 023 532 18 83.

Een vrijwillige bijdrage voor Doopsgezind Haarlem is welkom op rekeningnummer NL82 ABNA 05 61 23 48 76 t.n.v. de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem, o.v.v. 'Doopsgezind Haarlem'.

© Doopsgezind Haarlem 2023